

Maaseudun matkailuelinkeinon kehittäminen Varsinais-Suomessa -hanke

Loppuraportti

Hankkeen nimi: Maaseudun matkailuelinkeinon kehittäminen Varsinais-Suomessa

Hankkeen toiminta-aika: 5.10.2007 – 30.9.2013

Hankkeen päätösnrot: 1810 / 3.12.2008, 11251 / 3.9.2010, 25514 / 22.5.2012

Hankkeen Dnro: 3977/3560-2007

Hankkeen nro: 2475

Hankkeen päätöspvm:t 3.12.2008 (hakemus 5.10.2007), 3.9.2010 (muutoshakemus 3.6.2010), 22.5.2012 (muutoshakemus 12.4.2012)

Hakija: ProAgria Farma ry, 1.1.2013 alkaen ProAgria Länsi-Suomi ry

Kohderyhmä: Varsinais-Suomen maaseutu- ja saaristomatkaluyrittäjät ja -kehittäjät

Toiminta-alue: Varsinais-Suomi

Rahoitus: Euroopan maaseudun kehittämisen maaseuturahasto ja Manner-Suomen maaseudun

kehittämishakemus, Varsinais-Suomen alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma, Toimintalinja 3:

Maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen:

Matkailuelinkeinojen edistäminen (313)

Yhteenvedo hankkeesta

Kehittämishankkeen tavoitteena on ollut maaseudun matkailuelinkeinon kehittäminen Varsinais-Suomessa toimimalla matkailun alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä tukevana tahona. Hankkeen tavoitteena on ollut koota tietoja elinkeinon kehittymisen edellytyksistä maakunnassa sekä varmistaa, että valtakunnallinen matkailun toimiala-, tutkimus- ja kehittämistieto on ollut kaikkien matkailutahojen saatavilla ja että valtakunnallisia matkailuelinkeinon kehittämisaloitteita on viety eteenpäin maakunnassa. Yhteistyössä kuntien ja seutukuntien yritysneuvojen kanssa on tarjottu yrittäjille tai yrittäjiksi aikoville matkailualan neuvontaa. Muiden maakunnan matkailutoimijoiden kanssa yhteisenä tavoitteena on ollut huolehtia maaseutu- ja saaristomatkaluyrittäjien tuotteiden näkyvyydestä, kuitenkin niin, että maakunnan matkailumarkkinoinnin toimenpiteiden koordinaatio on kuulunut alueorganisaatio Turku Touringille.

Rahoituskauden 2007-13 kuluessa on käynyt ilmi, että myös Maaseudun matkailuelinkeinon kehittämissuunnitelman tyypillisellä pitkäkestoisella hankkeella on ollut perusteltu paikkansa rahoituskauden hankkeiden kirjossa. Matkailukentän ja sivuavien toimialojen toimijat ovat osanneet hakeutua tarpeidensa mukaan yhteistyöhön pitempään toimivan hankkeen kanssa. Alueellinen ja valtakunnallinen yhteistyö sekä toimialatiedon hyödyntäminen ovat ylläpitäneet yrittäjien ja kehittäjien osaamistasoa sekä vahvistaneet alueellista kilpailukykyä.

Hankkeelle haettiin hankkeen koordinoivaan luonteeseen viitaten viiden vuoden toiminta-ajan 100 prosentin julkista rahoitusta Varsinais-Suomen TE -keskuksen maaseutuosastolta 2007. Kustannusarvio vuosille 2007-08 oli 87 500 euroa ja vuosina 2009-12 hankkeen vuosittainen kustannusarvio oli 90 100 euroa. Hankkeen kuntarahoitusosuus, 10 %, oli vuonna 2008 yhteensä 8800 euroa ja 2009-12 vuosittain 9000 euroa. Kuntarahoitussitoumukset saatiin alueorganisaatioilta ja seutukuntien kehittämisorganisaatioilta ja laskutettiin vuosittain. Hankeaikana tehtiin kaksi muutoshakemusta, vuosina 2010 (kustannusten siirto palkka- ja matkakuluihin) ja 2012 (jatkoaika 30.9.2013 asti). Hanketta on hallinnoinut ProAgria Farma ry, 1.1.2013 alkaen ProAgria Länsi-Suomi ry, ja toteuttanut Varsinais-Suomen Maa- ja Kotitalousnaiset, 1.1.2013 alkaen Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset.

Toteutus 2007-13

Matkailutoimialan yhteistyö

- o Ylläpidetään matkailutoimialan keskustelufoorumeja eri toimijoiden välillä maakunnassa ja osallistutaan muiden järjestämiin matkailuelinkeinon kytkettyihin tilaisuuksiin.

2008: Järjestettiin seutukuntien kokoontuminen tammikuussa, varsinaissuomalaisten PalveluaSydämellä (myöh. PS)-valmentajien kokoontuminen toukokuussa ja seutukuntien, Leader-ryhmien, maaseutuyritys vastaavien ja varsinaissuomalaisten PS-valmentajien kokoontuminen joulukuussa (31 osallistujaa). Yrittäjäkokoontumisia järjestettiin helmi- ja kesäkuussa (32 osallistujaa).

2009: Turku Touringin yhteydessä toimiva Matkailun ja elämystuotannon osaamiskeskus (myöh. ME-OSKE) otti kokoonkutsujaroolin alueen yhteistyössä järjestäen viisi kehittäjien kokoontumista teemoina tuotekehitys ja tulevaisuus. Marraskuussa järjestettiin maaseutumatkailuinfo yrittäjille ja kehittäjille (30 osallistujaa). Yrittäjäkokoontuminen järjestettiin lokakuussa Somerolla (9 osallistujaa).

2010: ME-OSKE:n kanssa yhteistyössä järjestettiin neljä tuotekehitykseen ja ajankohtaisasioihin keskittyntä kehittäjätapaaamista.

2011: Projektityöntekijä osallistui tammikuussa Venäjän kaupallisessa edustustossa Helsingissä pidettyyn Maaseutumatkailu Suomessa ja Venäjällä –seminaariin. Maaliskuussa järjestettiin ME-OSKE:n kanssa yhteistyössä tuotekehitykseen ja ajankohtaisasioihin keskittynyt kehittäjätapaaaminen ja yhteistyössä Leader -ryhmä SammaBåt rf:n kanssa tiedotustilaisuus aiheesta Saariston matkailuyritykset murroksessa (16 osallistujaa). Toukokuussa järjestettiin yhteistyössä Itämeristrategian matkailun lippulaivahankkeen kanssa kansainvälinen Common Future for Baltic Tourism - Itämeren matkailun yhteinen tulevaisuus –seminaari (55 osallistujaa) ja syyskuussa samanteemainen kahden päivän seminaari (51 osallistujaa).

2012: Projektityöntekijä osallistui syyskuussa Suomen matkailuorganisaatioiden liiton seminaariin ja lokakuussa European Rural Tourism –seminaariin Romaniassa.

- o Tehdään monimuotoista yhteistyötä maakunnan kehittäjien, toimintaryhmien, valtakunnallisen matkailun teemaryhmän, muualla Suomessa toimivien kokoavien matkailuhankkeiden sekä muiden koti- ja ulkomaisten matkailutahojen kanssa.

Projektityöntekijä on osallistunut seuraaviin maakunnassa toimineisiin työryhmiin:

- matkailun maakunnallinen yhteistyöryhmä
- Varsin Hyvä ry:n hanketyöryhmä
- ME-OSKE:n Turun ohjausryhmä
- Loimaan seutukunnan kehittämiskeskuksen Maaseudun kulttuurista vetovoimaa matkailuun – hankkeen 2008-10 ja Voimaa! –hankkeen 2010-12 ohjausryhmät
- Turku Touringin Sähköisen liiketoiminnan kehittäminen 2009-11 –hankkeen ja Itämeristrategian matkailun lippulaivahankkeen ohjausryhmät
- Turun Ammatillisen Aikuiskoulutuskeskuksen matkailun neuvottelukunta

Lisäksi projektityöntekijä osallistui valtakunnalliseen yhteistyöhön koskien Matkailun teemaryhmän PS –valmennusverkostoa, kylämatkailu-, Culture Finland- ja Outdoors Finland –teemoja sekä Haaga-Perhon Quality Boost –laatuajrjestelmä hanketta.

Turun AMK:n opiskelija teki 2008 hankkeen toimeksiantona opinnäytteen maastoratsastuksesta matkailutuotteena. Lisäksi Turun AMK:ssa ja PIRAMK:ssa käynnistyi 2008 Varsinais-Suomen maaseudun matkailupalveluja koskevat kaksi opinnäytettä.

Osallistuttiin Ruoka-Suomi- ja Matkailun teemaryhmien, Aitoja makuja -hankkeen, Lomalaidun ry:n, Matkailun edistämiskeskuksen ja Maaseutuverkoston järjestämän valtakunnallisen Ruoka ja matkailu –seminaarin suunnitteluun ja toteutukseen Turussa 8.-9.12.2010.

Järjestettiin yhteistyössä Sitran, Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen ja ProAgria Suomen Talousseuran kanssa kesäkuussa Kaarinassa Maiseman tuotteistustyöpaja (44 osallistujaa).

- o Edistetään koko maakunnan kytkeytymistä matkailuelinkeinon kannalta merkittävään Turun kulttuuripääkaupunkivuoteen 2011.

Pidettiin alkukesällä 2010 suunnittelupalaveri Turku2011 –säätion edustajan kanssa, hanke solminon profit -yhteistyösopimuksen säätion kanssa ja syksyllä järjestettiin yhteistyössä seutujen ja säätion kanssa tiedotustilaisuudet matkailutoimijoille Uudessakaupungissa / Vakka-Suomi, Turussa / saaristo, Rymättylässä / Turun seutukunta ja Salossa / Salo. Tilaisuuksissa oli yhteensä 89 osallistujaa.

Päivitetiin 2011 yhteistyössä seutukuntien edustajien kanssa varsinaissuomalaisten pienten majoittajien lista Turku2011 –säätion ja Turku Touringin käyttöön. Kulttuuripääkaupunkivuoden lukuisat tapahtumat aiheuttivat kysynnän kasvua majoituspalveluissa.

Projektivastaava osallistui 2012 Turun ja Tallinnan kulttuuripääkaupunkihankkeiden järjestämään Itämeren alueen matkailuseminaariin, jonka tavoite oli antaa eväitä yhteistyön jatkumiselle Itämeren matkailun kehittämisessä.

Matkailun hanketyön vahvistaminen ja kokoaminen yhteistoiminnalla

- o Osallistutaan matkailun kehittämishankkeiden ideointiin.

Hankkeita on suunniteltu liittyen aktiviteetti-, kylämatkailu- ja paikallisverkostoteemoihin.

- o Järjestetään kehittämishankkeiden toteuttajien tapaamisia ja benchmarkingretkiä. 2008: hankkeita oli vähän toiminnassa ja odotettiin hankepäättöä retkien järjestämisestä.

2009: Kehittäjät kutsuttiin huhti- ja syyskuun opintoretkille ja kesäkuussa järjestettiin kehittäjäretki TEM –ajankohtaisseminaariin sekä Helsinki Expertiin.

2010: Kehittäjät kutsuttiin maaliskuun opintoretkelle ja lokakuussa järjestettiin yhteistyössä ME-OSKEN kanssa matkailun hanketreffit (26 osallistujaa).

2011: Kehittäjät kutsuttiin maaliskuun opintoretkelle, Itämeren matkailun yhteinen tulevaisuus I ja II -seminareihin touko-syyskuussa sekä Matkailun hanketrefeille marraskuussa (22 osallistujaa).

2012: Kehittäjät kutsuttiin helmikuun opintoretkelle ja marraskuussa kutsuttiin yhteistyössä ME-OSKEN kanssa hanketreffit koolle, mutta koska ilmoittautuneita oli vain muutama, treffit peruutettiin.

2013: Kehittäjät kutsuttiin helmi- ja maaliskuun opintoretkille.

- o Toimitaan ylimaakunnallisten ja valtakunnallisten hankkeiden yhteistyökumppanina.

Toteutunut seuraavien tahojen ja teemojen kautta:

- maa- ja metsätalousministeriön maaseutupoliittisen yhteistyöryhmän matkailun teemaryhmä
- Lomalaidun ry:n kylämatkailuhanke

- *Matkailun edistämiskeskuksen Culture Finland –kulttuurimatkailuhanke ja Outdoors Finland –aktiviteettien kehittämishanke*
- *Matkailun ja elämystuotannon osaamiskeskus*
- *kalastusmatkailu*
- *turvallisuus, asiakaspalvelu, laatu, tulevaisuus*
- *VisitFinland –portaali*
- *Tekes Vapaa-ajanohjelma*

Tiedonjako varsinaissuomalaisille matkailutoimijoille

o Ylläpidetään maaseutumatkailun toimialatietosivuja ja yritysrekisteriä internetissä. Toimialasivuja ylläpidettiin osoitteessa *farma.fi/matkallamaalle* ja 10/2007-6/2008 sivuilla oli reilu 600 kävijää. Kesäkuussa 2008 *ProAgria Farman* sivusto siirtyi valtakunnallisen *ProAgria –sivuston* alasivustoksi, osoitteeksi tuli *farma.fi* ja kävijämäärien seuranta päättyi. Muutos mahdollisti sivujen päivittämisen projektityöntekijän työnä. 2011 osoitteeksi vaihtui *proagria.fi/farma* ja 2012 sivujen sisältö siirrettiin sivuille *proagria.fi/lansi*.

Hankepäättös ei mahdollistanut yritysrekisterin ylläpitoa, joten siitä luovuttiin.

2008 koottiin ja levitettiin luettelot majoitusyrittäjistä ja tilaussaunoista yhteistyössä Turku Touringin ja seutukuntien edustajien kanssa. Majoitusyrittäjälueteloa päivitettiin vuosittain.

o Välitetään matkailun toimialatietoa sähköpostilla, kirjeitse ja hakijaorganisaation omien kanavien kautta maakunnan yrittäjille ja kehittäjille.

Tiedotusta tehtiin tarvittaessa eri kohderyhmille, osalle lähes päivittäin, pääosin sähköpostilla (sähköpostilistat: maaseudun ja matkailun kehittäjät 84 hlö, maaseudun matkailuyrittäjät: Turun seudun 85 hlö, Someron 28 hlö ja Vakka-Suomen 43 hlö, maaseutusihteerit 23 hlö, kunnanjohtajat 28 hlö). Tiedotus Someron matkailutoimijoille siirtyi toukokuusta 2011 alkaen Someron matkailuhankkeen tehtäväksi. Salon matkailuyrittäjien tiedotuksesta vastasivat Yrityssalo Oy:n Maija Pirvola, Riikka Nurmi ja Leenä Erälinna, saariston tiedotuksesta Paraisten kaupungin matkailuyksikön Martti Nilsson sekä Loimaan seudun tiedotuksesta Loimaan seutukunnan kehittämiskeskuksen / Yrityskolmion Ulla Kaskiluoto, Päivi Kaijula ja Eija Martti.

Farma Sanomissa julkaistiin 10/2007-12/2008 neljä matkailuaiheista juttua (levikki 6000 kpl) ja 2009 viisi matkailuaiheista juttua (levikki 5000 kpl); lehden julkaisu lopetettiin 2009.

*Palkka- ja matkakulujen kustannuslajeihin varattiin 2010 yhtä lisähenkilötyövuotta vastaavat kulut, joilla toteutettiin hakijaorganisaation omana työnä mm. vuonna 2008 Varsinais-Suomessa tehdyn matkailuyrittäjäkyselyn esiin tuomiin kehitystarpeisiin liittyviä selvityksiä. Selvitysaiheet olivat pienyrittäjän arjessa jatkuvasti vaikuttavia ongelmallisia kohtia, joihin haettiin selvityksillä konkreettista lähestymiskulmaa. Hinnoittelusta, sukupolvenvaihdoksista ja sähköisen liiketoiminnan tilanteesta tehtyjen selvitysten tulokset levitettiin yrittäjien ja kehittäjien käyttöön yrittäjätapaamisessa helmikuussa 2012, nettisivujen, *ProAgrian Satoa -lehden* ja sähköpostitiedotuksen kautta. Lisäksi tehtiin kesän 2013 aikana Varsinais-Suomen lyhytaikaisesti vuokrattavan mökkikapasiteetin kartoitus sekä selvitys maaseudun matkailuyrityksen hankintaverkoista.*

Maakunnan terveystarkastajille lähetettiin 2012 viesti liittyen uudistettuun kuluttajaturvallisuuslakiin ja ohjelmopalveluyrittäjiin.

Huhti-toukokuussa 2012 toteutettiin maakunnallinen yrittäjäkysely tavoitteena selventää yrittäjien lähiajan kehittämis- ja tiedontarpeita.

Selvitettiin maaliskuussa 2013 Webropol -kehittäjäkyselyllä (levitys n=84, vastauksia 29 kpl) maakunnallisen hankkeen herättämää palautetta ja ideoita toiminta-ajan lopun suuntaamiseen.

Varsinaissuomalaisille maaseudun matkailuyrittäjille

- o Järjestetään vuosittain teemallinen opintoretki kotimaassa.

2008: Järjestettiin huhtikuussa opintoretki valtakunnalliseen maaseutumatkailun yrittäjäsenaariin omakustanteisena, koska opintoretkestä odotettiin hankepäätöstä.

2009: Järjestettiin yhteistyössä Vihreän Kolmion kanssa päiväretki huhtikuussa Satakuntaan ja Pirkanmaalle (33 osallistujaa) sekä syyskuussa puolentoista päivän retki Itä-Uudellemaalle (35 osallistujaa).

2010: Järjestettiin opintoretki maaliskuussa valtakunnalliseen maaseutumatkailun yrittäjäsenaariin Imatralle (11 osallistujaa).

2011: Järjestettiin opintoretki maaliskuussa valtakunnallisille maaseutumatkailun yrittäjäpäiville Kauhavalle (11 osallistujaa).

2012: Järjestettiin helmikuussa opintoretki Etelä-Savoon yhteistyössä Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahean (myöh. Brahea) LounaFood - aitoa makua Varsinais-Suomesta ja Onni kutsuu kylään -hankkeiden sekä Vihreän Kolmion Voimaa! -matkailun kehittämishankkeen kanssa (35 osallistujaa).

2013: Järjestettiin helmikuussa opintoretki Satakuntaan yhteistyössä Brahean Onni kutsuu kylään -hankkeen kanssa (30 osallistujaa) ja opintomatka valtakunnalliseen maaseutumatkailuseminaariin Laukaaseen maaliskuussa (17 osallistujaa).

- o Järjestetään vuosittain 2009-12 matkailun teemapäivä tai matkailuparlamentti.

2009: Järjestettiin yhteistyössä Turku Touringin kanssa maaliskuussa matkailuparlamentti aiheena maakunnan tulo- ja työllisyyselvytykset sekä MEKin Suomi -portaali (74 osallistujaa).

2010: Varsinaissuomalaiset kutsuttiin joulukuussa Turussa yhteistyönä järjestettyyn valtakunnalliseen Ruoka ja matkailu –teemaiseen seminaariin.

2011: Varsinaissuomalaiset kutsuttiin touko- ja syyskuussa Itämeren matkailun yhteinen tulevaisuus I ja II –seminaareihin.

2012: Järjestettiin yhteistyössä Härkätieyhdistyksen ja Someron kaupungin kanssa asiakasnäkökulmiin painottuva teemailta syyskuussa (31 osallistujaa).

2013: Nähtävissä oli tarve rahoituskauden lopulla käydä läpi maaseutumatkailun eri teemoja, joten järjestettiin yhteistyössä Yrityssalo Oy:n kanssa ruokateemapäivä 5.2.2013 (23 osallistujaa), yhteistyössä Naantalin Matkailu Oy:n ja Kaarinan Kehitys Oy:n kanssa Venäjä –teemapäivä 7.3.2013 (45 osallistujaa), yhteistyössä Yrityskolmion/Vihreän Kolmion kanssa majoitusteemapäivä 11.3.2013 (29 osallistujaa), yhteistyössä Culture Finland –aluevastaavan Kaisa Kutilaisen kanssa kulttuurimatkailuteemapäivä 7.5.2013 (23 osallistujaa), yhteistyössä Turun seudun

Matkailuyrittäjillä oma tukiverkko Varsinais-Suomessa

Vetäjien verkko on tarjous jäsenilleen tietoa ja vertaistukea.

... ja kukaan ei ole...
... ja kukaan ei ole...
... ja kukaan ei ole...

maaseutuyrittäjyyshankkeiden sekä Varsin Hyvän kanssa yrittäjäinfo huhtikuussa (38 osallistujaa) sekä yhteistyössä Kemiönsaaren kunnan kanssa aktiviteettiteemapäivä 17.9.2013 (16 osallistujaa).

o Toimitaan Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry:n Varsinais-Suomen osaston, 42 jäsenyritystä, sihteerinä (s-postitiedotus, kokousmuistioiden laatiminen). Yhdistys on hankkeelle keskeinen kontakti suoraan matkailuyrittäjiin ja tuo yrittäjien tarpeet alueen matkailun kehittäjien tietoisuuteen. Kokoukset ovat avoimia myös ei-jäsenille.

Osasto kokoontui

2008 kolme kertaa, yht. 52 osallistujaa, tammi-, huhti- ja syyskuussa 2009, yht. 58 osallistujaa, tammi-, huhti- ja elokuussa 2010, yht. 70 osallistujaa, tammi-, helmi-, huhti- ja lokakuussa 2011, yht. 72 osallistujaa, tammi-, helmi-, maalisk- ja syyskuussa 2012, yht. 69 osallistujaa, ja

2013 tammi-, maalisk- ja syyskuussa, yht. 62 osallistujaa.

Markkinoinnin ja myynnin tuki

o Osallistutaan vuosittain 2009-12 yhden valtakunnallisena yhteistyönä järjestettävän maaseutumatkailun markkinointitempauksen (esim. kylämatkailu- tai aktiviteettitoimijoiden verkottumis- ja markkinointitempaukset) sekä vuosittain 2008-13 yhden maakunnan sisäisenä yhteistyönä järjestettävän markkinointitempauksen järjestelyihin ja kuluihin (esim. ryhmämatkanjärjestäjien verkottumis- ja markkinointitempaukset). Tempaukset suunnitellaan vuosittain yhteistyössä.

2008: Järjestettiin yhteistyönä Salon seudun kehittämiskeskuksen vetovastuulla varsinaissuomalaisten ryhmämatkakohteiden verkottumis- ja markkinointitempaukset lokakuussa, osallistujia 56. Valtakunnalliset yhteistoimet odottivat hankepäätöksiä.

2009: Järjestettiin yhteistyönä Turku Touringin vetovastuulla varsinaissuomalaisten ryhmämatkakohteiden verkottumis- ja markkinointitempaukset lokakuussa, osallistujia 56. Uutuutena tilaisuudessa oli Kulttuuri- ja matkailuyrittäjien speed dating –aamutapahtuma, joka järjestettiin yhteistyössä Humanistisen Ammattikorkeakoulun Kulttuuriverkon ja ME-OSKEN kanssa. Valtakunnallisia yhteistoimia ei toteutettu.

2010: Levitettiin tietoa Kylämatkailun koordinoitihankkeen kesän markkinointikampanjasta, johon Naantalien seutu osallistui Velkuan pilottikyläaseman turvin. Järjestettiin yhteistyönä Uudenkaupungin matkailutoimiston vetovastuulla varsinaissuomalaisten ryhmämatkakohteiden verkottumis- ja markkinointitempaukset lokakuussa, osallistujia 65. Tempauksen avasi elintarvike- ja matkailuyrittäjien verkottumiseen tähtäävä aamutapahtuma, joka järjestettiin yhteistyössä Brahean Aitoja makuja Varsinais-Suomesta –hankkeen kanssa.

2011: Osallistuttiin yhteistyössä Brahean Aitoja makuja Varsinais-Suomesta –hankkeen kanssa Helsingin juhlatuokkien tapahtumaan Herkkujen Suomi (myöh. Herkkujen Suomi) elokuussa matkailuinfoa tarjoavalla pöydällä ja järjestettiin Naantalien Matkailun vetäjävastuulla varsinaissuomalaisten ryhmämatkakohteiden verkottumis- ja markkinointitempaukset syyskuussa Maskun Kankaisissa (77 osallistujaa).

2012: Toteutettiin yhteistyössä Brahean Aitoja makuja Varsinais-Suomesta –hankkeen ja seutukuntien kanssa ruokamatkailuteemainen infopöytä elokuun tapahtumaan Herkkujen Suomi ja järjestettiin syyskuussa Kemiönsaaren kunnan vetäjävastuulla varsinaissuomalaisten ryhmämatkakohteiden verkottumis- ja markkinointitempaus (70 osallistujaa).

2013: Toteutettiin yhteistyössä Brahean Aitoja makuja Varsinais-Suomesta –hankkeen kanssa infopöytä elokuun tapahtumaan Herkkujen Suomi ja järjestettiin syyskuussa Liedon Vanhalinnan vetäjävastuulla varsinaissuomalaisten ryhmämatkakohteiden verkottumis- ja markkinointitempaus (90 osallistujaa).

Muutoshakemuksessa 2010 varattiin rahaa Venäjän markkinoille suuntautuvaan tempaukseen. Tempauksen toteutus Pietarissa lykkäytyi kuitenkin hankkeen toiminta-ajan ulkopuolelle lokakuulle 2013, joten sen sijaan kierrätettiin elokuussa 2013 sosiaalisen median aktiivisena käyttäjänä Suomeen tuotua 50 hengen venäläisryhmää kahdella maaseuturetkellä.

o Tuetaan maaseudun matkailuelinkeinon julkisuutta hankepainatteilla (paperikassi, kansio).
2008 odotettiin hankepäätöstä painatteista.

2009 painatteiden valmistuttamista lykättiin mm. kuntauudistusten aiheuttamien nettisivuosoitteiden uudistumisen vuoksi.

Kesäkuussa 2010 valmistui paperikassi, jossa tekstitys suomeksi ja englanniksi, painos 10 000 kpl.

Ohjausryhmä puolsi 2011 lisäpainosta paperikassille. Painos 10 000 kpl valmistui huhtikuussa ja tuli käyttöön maakunnan eri tempauksissa.

Ohjausryhmä puolsi 2012 toista, yhdessä yritysten kanssa tilattavaa lisäpainosta paperikassille. Yritykset kustansivat oman osuutensa painoksesta (5 yritystä, yht. 2000 kpl). Painos 10 000 kpl valmistui toukokuussa.

Paperikassista tehtiin toukokuussa 2013 tempauksiin vielä 10 000 kpl lisäpainos, josta 5 yritystä osti osuuden (yht. 1600 kpl).

Yhteistyöverkostojen määrä ja kuvaus

Kuntarahoitus ja yhteistoiminta:

alueorganisaatio Turku Touring, Turun seudun kehittämiskeskus / yrityspalvelukeskus Potkuri, Loimaan seutukunnan kehittämiskeskus / Yrityskolmio ja Vihreä Kolmio, Salon kaupunki ja Salon seudun kehittämiskeskus / Yrityssalo Oy, Someron kaupunki, Vakka-Suomen kuntayhtymä / Ukipolis, Länsi-Turunmaan / Paraisten kaupunki ja Kemiönsaaren kunta

Maakunnan yhteistoiminta:

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjähdistyksen Varsinais-Suomen osasto, Härkätie-yhdistys, ME-OSKE / Turku Touring, Varsin Hyvä ry, Samassa Veneessä ry, Ravakka ry, Ykkösakseli ry, Jokivarsikumppanit ry, Naantalin Matkailu Oy, Kaarinan Kehitys Oy, Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea, Turun AMK, Turun AKK, maaseudun toimialahankkeet, maaseudun seudulliset yritysvastaavat, Varsinais-Suomen kyläasiamies, Kulttuuriyrittäjyyskeskus / HUMAK

Valtakunnan yhteistoiminta:

MMM:n maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän matkailun teemaryhmä, MTK, Palvelua Sydämellä ja TunneTurvaa –valmentajaverkostot, ProAgria –yhtymä, Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus ja piirikeskukset, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Uudenmaan maakunnalliset matkailuhankkeet, kylämatkailuhanke / Lomalaidun ry, Outdoors Finland ja Culture Finland –hankkeet / MEK

Tulokset ja vaikutukset

Alueellinen ja valtakunnallinen yhteistyö sekä toimialatiedon hyödyntäminen ovat ylläpitäneet yrittäjien ja kehittäjien osaamistasoa sekä vahvistaneet alueellista kilpailukykyä. Matkailukentän toimijat ovat oppineet hakeutumaan tarpeidensa mukaan yhteistyöhön ajallisesti pitempään toimivan hankkeen kanssa. Yhteistyössä kuntien ja seutukuntien yritysneuvojien kanssa on voitu tarjota yrittäjille tai yrittäjiksi aikoville matkailualan neuvontaa

Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Matkailuelinkeinon kehittymistä tuetaan panostamalla saavutettavuuteen, toteuttamalla aluepohjaista yhteismarkkinointia, tukemalla matkailukautta pidentäviä toimia, kannustamalla palvelualan yhteistyön lisäämistä ja tukemalla pitkäjänteisesti tuotteistusta matkailuyrityksissä.

Turussa _____

_____
Timo Junnila
toimitusjohtaja

_____
Päivi Levola-Hesso
talouspäällikkö, ProAgria Länsi-Suomi ry

Raportin laatija: projektivastaava Eila Hoffrén

Liitteet:

ohjausryhmän jäsenet ja pöytäkirjat 2008-2013
selvityskoonti
kyselykoonnit
raportit opintoretkestä